

GOVOR PROF. DR. M. FATIHA UŞANA, PROREKTORA UNIVERZITETA YILDIRIM BEYAZIT

Uvaženi gosti,

dobro došli na konferenciju pod nazivom „Alija Izetbegović i njegovo shvatanje prava i države“ koju organizira Univerzitet u Sarajevu u saradnji sa Univerzitetom Yildirim Beyazit u Ankari.

Alija Izetbegović – mudri državnik, političar, mislilac, vojni genije, pravnik, ali prije svega čovjek, dobar čovjek i dobar musliman!

Sa osjećanjem zahvalnosti prisjećamo se mudrog državnika koji je preselio na drugi svijet prije 15 godina, 19. oktobra 2003. godine. Neka je Božija milost na njega.

Ljudski život je prolazan. Čovjeku se život nekada učini kao treptaj oka. Ali čovjek i poslije svoje smrti nastavlja živjeti kroz svoja djela. Postoje knjige koje i danas za nas predstavljaju putokaz, iako njihovi autori odavno nisu među nama. Postoje pjesme koje nikad ne zastarijevaju, koje nas uvijek, kad ih čitamo, iznova nose u neki drugi svijet. Postoje i osobe u čiji kratki životni vijek stane jedna cijela historija i iz kojih crpimo nadahnuće.

Nije lahko izrasti u dobrog čovjeka. Neki ljudi imaju dar od Boga. Ako se jedna takva osoba dodatno oplemeni dobrim obrazovanjem, životnim iskustvom, darom da razumije svijet oko sebe, da prepozna probleme i pronade rješenje, dobit ćete ličnost kakvu se rijetko nalazi. Alija je jedna od takvih rijetkih ličnosti.

Uvaženi učesnici,

danas će se ovdje govoriti o tome kako je ovaj mudri državnik shvatao državu i pravo.

Međutim, ovaj lider je smatrao da treba, prije svega, biti dobar čovjek. Kao što on kaže: „Ne možemo biti dobri muslimani, ako nismo dobri ljudi.“ Prema njegovom mišljenju, islam je „drugo ime za sve dobro i lijepo“. Prema tome, Alija je od rane dobi nastojao biti dobar čovjek, nastojao je shvatiti i živjeti vjeru islam. Nažalost, to što je nastojao biti dobar musliman i njegove aktivnosti na tom putu dovele su do toga da je osuđen za verbalni delikt. Ali on nije nimalo ustuknuo po pitanju svoju vjere. Njegovu životnu filozofiju odražavaju njegove riječi: „Ne tražite osvetu, nego pravdu, ali nemojte

nipošto zaboraviti šta se desilo.“ On dalje kaže: „Budućnost nećemo tražiti u našoj prošlosti“, ili: „Na mržnju ne uzvraćajte mržnjom. Za Bosnu mržnja je slijepa ulica. Mržnja ne razara samo naše duše, ona razara ono što mi nazivamo samim bićem Bosne.“ „Kada si kao neprijatelj, nema smisla ratovati.“

Alija je u svakom periodu svog života bio iskren. Još na početku svoga puta nije krio svoj muslimanski identitet. Nikada nije zaboravio odakle je došao i kuda ide. Njegove riječi: „Gubitak identiteta plaća se ropstvom i poniženjem“ sažimaju njegov pogled na ovo pitanje. „Kada putujem u Evropu, nikada ne hodam sagnute glave, zato što mi nismo ubijali djecu, žene niti starce i zato što nismo napali niti srušili niti jednu bogomolju.“

Alija Izetbegović i narod Bosne, dakle vi, vidjeli ste mračno i krvavo lice onih koji u svakoj prilici drugim državama drže lekcije o demokratiji, ljudskim pravima i slobodama. Izetbegović, i pored toga, nikada nije žrtvovao čast ni za kakav račun, ni za kakav diplomatski manevar. Da je živ, i on bi, vjerovatno, rekao ono što naš predsjednik Recep Tayyip Erdoğan često govori: „Svijet je veći od pet zemalja!“

Cijenjeni prisutni,

Alija se borio da stvori državu u kojoj će slobodno moći živjeti, jedni pored drugih, svi ljudi bez obzira na vjeru i naciju, i Bošnjaci, i Srbi, i Hrvati, i muslimani, i katolici i pravoslavci i drugi. U borbi za zemlju kakvu je želio suočio se sa brojnim napadima, ali ga to nije pokolebalo. Zalagao se za jedinstvo i zajedništvo, ali je kazao i da je država nezaobilazna. „Zapamtite jednu riječ: država. Svi moramo shvatiti kakva je važnost države. Bez svoje države narod liči na skupinu ljudi koja se našla na brisanom prostoru koji biju oluje i mećave.“

I što je najvažnije, nikada se nije udaljio od prava i pravičnosti. Za njega „pravo nikada nije bilo samo profesija, već njegovo opredjeljenje, njegova vjera, neka vrsta životne filozofije.“ A zar svako udaljavanje od prava i pravičnosti ne vodi u zlo i nepravdu? On, također, kaže da „pravo nije oružje jačeg, već slabijeg“, a „moć i zakoni jesu samo sredstvo za postizanje pravde.“

Uvaženi gosti,

neka je Božija milost na njega, neka mu Bog podari lijepi džennet.

Ukratko: danas kada na ovoj konferenciji budemo govorili o njegovom shvatanju prava i države, još jedanput ćemo se uvjeriti da je on istinski državnik, istinski pravnik, istinski mislilac, ličnost koja sve to objedinjuje. Neka je Božija milost na njega.

U svoje ime i u ime svog univerziteta želim zahvaliti svima vama koji prisustvujete konferenciji i prenosim vam tople pozdrave iz Republike Turske.

**PROF. DR. M. FATİH UŞAN, AYBÜ REKTÖR YARDIMCISI-
HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI**

AÇILIŞ KONUŞMASI

Sayın Konuklar,

Saraybosna Üniversitesi ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu “**Aliya İzzetbegoviç’in Hukuk ve Devlet Anlayışı**” başlıklı Konferansımıza hoş geldiniz!

Aliya İzzetbegoviç,

Bilge Lider, Devlet Adamı, Siyasetçi, mütefekkir, Askeri Deha, Hukukçu, Her şeyden önce insan, iyi bir insan ve iyi bir Müslüman!

19 Ekim 2003, bundan tam 15 sene önce, Hakkın Rahmetine kavuşan Bilge Lider’i minnet, rahmet ve şükranla anıyoruz.

Malumunuz üzere, insan hayatı sınırlıdır. Hayat denilen şey, bir bakmışsınız göz açılıp kapanıncaya kadar gelmiş ve geçmiştir. Ancak insan, bu dünyadan göçse bile eserleriyle yaşar, geride bıraktıkları nesilden nesile aktarılır. Aradan uzunca yıllar geçse bile, hala bize yol gösteren kitaplar bulunmaktadır. Yıllar geçse bile eskimeyen, her okuduğumuzda ayrı dünyalara daldığımız, şiirler vardır. Yine, kısacık bir ömre, koca bir tarihi sığdıran, kendilerinden ilham aldığımız şahıslar mevcuttur.

İnsan kolay yetişmiyor. Yetişmiş insan zor bulunuyor. Bazı insanlarda Allah vergisi bir yetenek oluyor. Bir de bunu, iyi bir eğitim, hayatı anlama, dünyayı okuma, olayları kavrama, sorunları tesbit etme ve çözüme kavuşturma gibi yeteneklerle donatırsanız, eşine ender rastlanılan şahsiyetlere ulaşırsınız. İşte Aliya İzzetbegoviç de bu ender insanlardan birisidir.

Kıymetli Katılımcılar,

Bugün burada Bilge Önderin hukuk ve devlet anlayışı üzerinde durulacak. Ancak, Bilge Lider’e göre, öncelikle iyi bir insan olmak gerekir. Zaten kendisinin de ifade ettiği gibi. “*İyi insan olmadan iyi Müslüman olamayız*”. Yine, O’na göre İslâm; “*iyi ve güzel olan her şeyin adıdır*”. Dolayısıyla Aliya, küçük yaşlardan itibaren iyi insan olmanın yolunu açan, İslam Dinini anlamaya ve yaşamaya çalışmıştır. Maalesef, iyi bir Müslüman olmaya

çalışması ve bu yöndeki faaliyetleri onun fikir suçlusu sayılarak ceza almasına bile yol açmıştır. Ancak kendisi hiç bir şekilde inancından taviz vermemiştir. Bu arada Aliya, hayat felsefesini de ortaya koyan *“Asla intikam peşinde koşmayın, adalet arayın, ama yapılanları da kesinlikle unutmayın”*, tavsiyesini dile getirmiş, bunu *“Geleceğimizi geçmişimizde aramayacağız. Kin ve intikam peşinde koşmayacağız”*, sözleriyle kuvvetlendirmiştir. Yine, *“Nefrete nefretle cevap vermeyin. Bosna için nefret çıkmaz sokaktır. Nefret sadece bizim ruhlarımızı zedelemiyor, Bosna'nın özünü de zedeliyor”*, ifadeleri, Aliya'nın nasıl ince bir ruh haline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Zira, *“Düşmanına benzediğin zaman, savaşmanın anlamı kalmaz”* ki.

Aliya, hayatının her döneminde samimi olmuştur. Daha başlangıçta Müslüman kimliğini asla inkar etmemiştir. Nereden geldiğini, nereye gittiğini asla unutmamıştır. *“Olduğunuz gibi kalın. Dininizi, milliyetinizi koruyun. Kimliğinizi kaybetmenin bedeli köleliktir”* sözü, konuya bakışını özetler. Bunun gibi, *“Ben Avrupa'ya giderken kafam önümde eğik gitmiyorum. Çünkü çocuk, kadın ve ihtiyar öldürmedik. Çünkü hiçbir kutsal yere saldırmadık. Oysa onlar bunların tamamını yaptılar. Hem de Batı'nın gözü önünde; Batı medeniyeti adına”*, derken vakur bir duruş sergilemektedir.

Aliya İzzetbegoviç ve Bosna halkı, yani sizler, her fırsatta diğer ülkelere demokrasi, insan hakları, özgürlük dersi verenlerin karanlık ve kanlı yüzlerine bizzat şahitlik ettiniz. Bununla birlikte, İzzetbegoviç hakikatin onurunu, hiçbir hesaba, hiçbir diplomatik manevraya feda etmeden yaşadı. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın sıklıkla dile getirdiği, *“Dünya Beşten Büyüktür”* sözü, herhalde yaşasaydı, Bilge Önder tarafından da aynen söylenirdi.

Değerli Dinleyenler,

Aliya, Boşnak, Hırvat, Sırp vs. herhangi bir ırk ayrımı ve Müslüman, Katolik, Ortodoks gibi herhangi bir din ayrımı yapmadan insanların özgürce, hoşgörüle bir arada yaşayabilecekleri bir devlet oluşturmak için mücadele etmiştir. Arzu ettiği Devlete ulaşırken nice saldırılarla karşılaşmış, ancak O, asla pes etmemiştir. Birlik ve beraberliğe önem verirken devletin vazgeçilmez olduğunu da dile getirmiştir. Gerçekten Bilge Lidere göre, *“Bir kelimeyi hiç aklınızdan çıkarmayın: Devlet. Devletin ne kadar önemli olduğunu hepimiz idrak etmeliyiz. Devletsiz bir millet boşluğa düşer, rüzgarda savrulup gider”*.

Hepsinden önemlisi, asla hukuk, adalet ve hakkaniyetten de ayrılmamıştır. Kendisine göre, *“Hukuk benim için sadece meslek değil inancım, yaşam tercihim ve hayat felsefem”*. Zaten her iş ve işlemde hukuk ve adaletten ayrılmak, kötülük ve haksızlıklara yol açmaz mı? Yine O’na göre, *“Hukuk, güçlünün değil, zayıfın silahıdır”* ve *“Güç ve kanun sadece adaletin vasıtalarıdır”*.

Sayın Konuklar

Allah rahmet eylesin, mekanı cennet olsun!

Sözün özü: Bugün bu konferansla Bilge Liderin hukuk ve devlet anlayışı ortaya konulurken bir kez daha fark ediyoruz ki, gerçek bir devlet adamı, gerçek bir hukukçu, gerçek bir mütefekkir... velhasıl hepsinin içinde barındığı şahsiyet, Aliya İzzetbegoviç, ruhun şad olsun!

Bu vesile ile Konferansa katılan, bizleri dinleyen, bizlerle görüşlerini paylaşan herkese, şahsım ve Üniversitem adına tekrar hoş geldiniz diyor, teşekkürlerimi sunuyor, Türkiye’den getirdiğimiz kucak dolusu selam ve muhabbetlerimizi de arz ediyorum.

Kalınız sağlıklıla!